

PÍŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

KAR PO DOMAČE...

Koristno je, da spoznamo odnos Cerkve oziroma katolicizma do države, družbenih slojev in prilagodljivosti Cerkve zahtevam časa.

Teoretično je Cerkev moga nekdaj postavljati in odstavljeni vladarje. S koncem srednjega veka pa se je Cerkev začela prilagojevati celo nekaterim bolj samostojnim, t.j. takim državnim oblikam, ki so se več ali manj same vzpostavile, torej brez sodelovanja zakona - Boga. Potem - tako tudi človek izvira iz naravnega zakona. Zato se dogaja, da cerkev od časa do časa doživi upor a ne samo država.

Tako se je zgodilo tudi Piu XI. 1873 leta, ko je 7 avgusta v pismu cesarju Viljemu Prvemu strog naglasil, da duhovno pravosodje nad celotnim krščanskim svetom ter razkolnikom in krivovercem v tem svetu, pripada samo papezu. Viljem I je to papežovo zahtevo mogočno odbil.

Malokateri papež je vztrajal pri trditvi, v toku moderne dobe, da je cerkvena oblast višja od državne, kot je to storil Pius IX. v encikliki /papežovi okrožni/ Quanta Cura /Koliko skrb/ leta 1864. Vendar je tudi on naletel na odpornike njegovo encikliko, v kateri je zahteval pravčivo postopanje za delavski sloj, pod naslovom Quatrogessimo Anno /Ob 40 letnici/ niso javno objavili v nekaterih cerkvah zaradi nasprotovanja delodajalcem, vsled česar se je tudi, popolnoma razumljivo, pritoževal.

Iz gornjih dveh slučajev je razvidno, da papeži takšne moći nad človeštvo, kar so nas nekdaj tako uspešno poučevali, da je ljudstvo živel v strahu pred duhovščino. To potrja tudi uporniški duh tistih sodelnih duhovnikov, ki se upirajo z besedo in dejanji Pavla VI želji in zapovedi k iskrenemu sodelovanju ljudi ki so dobre volje. Na žalost pri nas niti s strani duhovščine, ki bi nam moraliti za vzgled, razen nekaterih, ki se s politiko ne bavijo, ni sledu o dobri volji. Z neprehnanim izvajanjem, smešenjem in ponizevanjem v njihovem ne zgolj verskem tisku, ustvarjajo nove prepire. Zahtevajo ponižnost, a je sami ne poznajo.

Zdaj si oglejmo odnos Cerkev do Napoleona, ki Boga v nečemer ni prepoznaval in ki je bil zelo preračunljiv človek. Tukaj je treba zaradi tistih bralcev, ki imajo predsodek, opozoriti na to, da so preračunljivi tudi premnogi katoličani, pa naj

bodo to duhovniki ali laiki. Napoleon se je dobro zavedal, da družba v kateri niso vsi enako deležni blaginje, nima zdrave podlage in da kot taka ne more obstojati brez nezadovoljstva. Razumel pa je, da je obstoj taki družbi vsaj zasno mogoč tam, kjer se ljudstvo naslanja na vero. V našem slučaju to ve vsak tisti, ki je v predvojni Jugoslaviji živel z odprtimi očmi in ušesi.

Vse to je izkusil tudi Napoleon I. Sklenil je s Cerkevijo konkordat /pogodbom med Cerkevijo in državo/, v katerem so mu pod 6. točko vsi duhovniki zaprisegli zvestobo s tem, da bodo vladni in svojih opozovanj sporočali vse, kar naj bi bilo v korist države.

Kardinal Maury je celo izjavil, da si bo cesar "z dobro policijo in dobrim duhovništvom zagotovil javni red, kajti nadškof je celo policijski predstojnik.

Ni bilo dolgo, ko so se v cerkvah pojavili novi katekizmi s pozivom vsem vernim kristjanom, da so dolžni izkazovati cesarju ljubzen, spoštovanje, pokorščino, vojaško službo in davke, kar tudi vroče molitve za njegovo odrešenje in za duhovno ter posvetno blagostanje države", kajti čestiti in služiti cesarje je karor čestiti in služiti samega Boga.

To tako izvanredno širokogrudno sodelovanje Cerkev z Napoleonom, ki je podpisal konkordat s Cerkevijo leta 1801, ko je bil Prvi konzul, da bi z njim obnovil zgodovinsko zvezo s Cerkevijo, je prvenstveno, sad tedanje Katoliške opozicije, ki ga je navedla sklepku konkordata.

Po podpisu tega konkordata, je deklaracija iz 1682 leta, s katero je Francija postala popolnoma nezavisa v posvetnih zadevah, in katera je priznavala oblast Svetovnega Koncila nad papeži, izgubila svojo veljavno tudi kot študijski predmet bogoslovnih semenišč. Z dvigom katoliške vere v Franciji pa se je začel dvigati tudi duh nacionalizma.

Nadaljevanje prihodnjic.

URH IN PUTKA

Janezov zvuditelj Janez danes žablja dlaka - ve zgolj verskih mislih na vsa usta kvaka, čeprav me nima v čislih, ker me rodila je Ljubljana, a družim se z ljudimi z Balkana, da original sem, putka, ki kokodaka brez osnutka.

Pavla Gruden

MOSTOVI PRIJATELJSTVA, PIKNIK VESELIH LJUDI

Pod tem naslovom in podobnimi izreki je slovensko časopisje v domovini pisalo o Izseljenškem pikniku v Škofji loki z dne 4. julija na loškem gradu.

Sicer je tole poročilo nekolik zakasnelo, vendar ste dragi bralci lahko trdo prepričani, da bo verodostojno, kajti "reporter" se je te slavnosti sam udeležil. Kot je več ali manj vsem znano o tej veliki že tradicionalni prireditvi, zato ne bo odveč, da tudi o tem prazniku tudi mi poročamo. Saj je bilo nazvočih lepo število Slovencev iz Avstralije, tako tisti, ki so tam bili na obisku in pa tudi povratniki iz Avstralije.

Izseljenški piknik je že 23. po vrsti in se je enajstič vršil v Škofji loki na loškem gradu. Računajo, da ga je obiskalo okrog 22 tisoč ljudi. Že v zgodnjih urah se zbirajo v lepem starem loškem mestecu na trgu narodne noše, bilo jih je nad 300, godbeniki, kočije, izseljeni in množica drugih ljudi, sorodniki izseljencev, prijatelji itd. res zanimiva srečanja, nevrjetno s kom vse se sreča. Prava presenečanja. Kmalu po 9. uri se v povorki zivila vsa ta pisana in pesta množica proti loškem gradu. Okrog 10. ure se začne uradni del programa, seveda z pozdravnimi govorji. V imenu Škofjeločanov, gostiteljev tradicionalnega izseljenškega piknika je goste pozdravil župan občine pa sta spregovorila rojakom in gostom predsednik skupščine SR Slovenije Milan Kučan in predsednik Matice Drago Se Seliger. Po kulturnem sporedru v katerem je poleg domačin kulturnih skupin sodelovala tudi folklorna skupina slovenskega društva Bled iz Essena, pevski zbor Glazbene Matice iz Cleveland in ansambl Kathy Hlad iz Cleveland. Verjetno so iz skupine mladi folklorci iz Essena-Nemčije poželi največji aplavz, saj so komaj malo večji, kot naša folklorna skupina v Sydney. Spored se je zavlekel daleč preko poldne in šele okrog dveh popoldan so prišli na vrsto govoriki iz tujine. Omenjam le iz Avstralije in sicer za SD Sydney Pavle Bogataj in v imenu Triglava iz Sydneja Zofija Šajn. V popoldanskih urah pa je množici igral ansambel Sava iz Melburna, iz Clevelandca ansambel Kathy Hlad in drugi.

Zočja Šajn, predstavnica slovenskega društva Triglav iz Sydney

Razpoloženje na 23. izseljenškem pikniku je bilo ves dan na višku. Tudi nebo nam je bilo milostljivo, klub obilnemu dežju je ves dan praviselo, niti ni bilo vroče. Zvečer je igrala domača godba iz Radovljice, vendar starejši izseljeni niso bili kaj prida zadovoljni, rezali so le moderne pop

muzik, dočim vsi izseljenški ansamblji so držali stare slovenske klasične viže, dočim vsi izseljenški ansamblji so držali stare slovenske klasične viže.

Pri eni od tisoč niz pod krošnjo mogočnega drevesa pa je taboril "stab" povratnik iz Avstralije, katerev sem se pridružil tudi jaz, edini povratnik v Avstraliji. No sami starci znanci in prijatelji. Bom kar povedal kdo so ti: Vaup-

otičevi iz Wollongonga, Anica in Frank Stare, Jožica Muršec, Rudi in Marija Mavrič in še ena družina povratnik iz Melbourne. Lahko si mislite da smo si imeli marsikaj za povedati in obujati stare spomene. Da nismo se deli ob prazni mizi, to si tudi lahko mislite. Kdaj so te urce minile se nismo sami zavedali, razgnal je našo druženco dež, ki je začel neusmiljeno, padati, bilo je nekaj minut

pred polnočjo. Dež je tudi povzročil da smo se morali na hitro posloviti, tako vsaj ni bilo solz za slovo ali pa jih je dež izpral iz naših lic.

Vsi so mi naročevali za svoje stare prijatelje v Avstraliji nešteto pozdravov. Tako naj kar na temelju meseta izročam od vseh omenjenih prav lepe pozdrave iz domovine!

Lojze Košorok

dejavnostima drugih narodov, še za angleško tradicijo nima prida posluha. Komaj danes se kulturna dejavnost novih Avstralcev deloma tolerira, podroma pa ni omembe vredne.

Izjava g. Zlobca je torej le ugotovitev splošno znanega dejstva da večina Slovencev ni mogla semkaj prinesi svoje kulture, tukaj pa se niso imeli za kaj oprijeti. Ta izjava nikakor ne žali ni nima namena žaliti naših rojakov, niti ne zmanjšuje moralne vrednosti njihovih prizadevanj v kulturnem pogledu.

G. Janezov Janez, kdorkoli pač ste, ni krščansko da krivčno napadate slovenskega predstavnika in enega naših najboljših sodobnih psnikov. Res ne vem pod katero rubriko subkulture naj bi uvrstil vaš napad.

V premislek k vaši zančljivi opombi o komarju na volovskem rogu pa: "Kdor zanjuje se sam, podlega je tujčevi peti!"

Ing. Ivan Žigon

"JANEZOV JANEZ"

V julijski številki "Misli" sem zasledil žaljiv in neosnovan napad na g. Cirila Zlobca. Članek nekega Janezovega Janeza izveni kot da bi g. Zlobec s svojo izjavo Manji Anderle hotel žaliti Alovence v Avstraliji. Slučajno pa vam kako on misli o nas, ker sva se pred odkritjem Prešernevega kipa na SDS v razgovoru na kratko dotaknila tudi vprašenja slovenske kulturne ravnini v Avstraliji.

Ko se pogovarja z Zlobcem imaš občutek da govoristi z izjemnim človekom. Na mene je naredil močan vtis s svojo mirnostjo in premišljenostjo. Priopovedal je kako lepo so ga povsod sprejali in kako je bil prenečen nad vsestransko dejavnostjo rojakov ki jih je srečal širom Avstralije. Niti sence o kakšni nesramnosti ki mu jo hoče pripisati g. Janezov Janez!

G. Zlobec je občudoval

vztrajnost in žilavost naših preprostih ljudi in njihovo prizadevanje za vsestranski, vključno kulturni dvig. Istega mnjenja je bil tudi g. seliger.

V svoji izjavi Manji Anderle je Zlobec pač izrazil to kar nam je vsem znano: sloveni v Avstraliji so v glavnem prispevali sem iz ne razvitih področij, ki so bila večinoma pod Italijo, deloma tudi iz Prekmurja. Izobražencev iz srednjih predelov je prišlo zalo malo. Kakšno kulturno naj bi tornej prinesli s seboj, g. Janezov Janez? Italijansko, ki so jo odklonili, ker so jih prav pod pretvezo te kulturne hoteli potujčati? Slovenske pa, razen drobtinic, niso mogli, ker slovenskih sol niso poznali.

Tudi Avstralija jim ni bila v vzpodbudu. Avstralska potrošniška družba ni posebno naklonjena kulturnim

SLOVENIJA JE (TUDI) POMORSKA DEŽELA

Še nekoliko močnejša panoga kot industrija pa je promet: ko je delalo v industriji 3000 delavcev, jih je bilo zaposlenih v prometni dejavnosti 3160. Seveda je to število tako visoko zaradi deleža koprske luke in delavcev na ladjah (slednjih je okoli 1000). Največ luškega tovora predstavlja že zdaj nafta, sledi pa ji živilski pridelki. Na to odpade dobra polovica tovora, drugo pa na sadje in povrtnine, les, rude, semena, olje in mast, gradbeni materiali itd. Slovenske ladje pod zastavo Splošne plovbe Piran pa imajo največ prometa z Italijo, nato z Afriko in Daljnjim vzhodom.

Z obale nadaljujejo potniki in tovor svojo kopno pot na dva načina: po avtomobilskih cestah, ki jih bo treba še zelo modernizirati in jim zvečati propustnost ter na njih poprečno hitrost, in po železnicami, ki je v celoti elektrificirana in so zdaj v gradnji postajni in drugi objekti, predvsem pa skupen cestno-železniški terminal.

Ce se ne bomo dlje zadržali pri trgovini, ki zaradi nakupov sosedov iz bližnje Italije proda za 60 odstotkov več blaga na prebivalca kot v poprečju ostale slovenske trgovine, pa smo že na tem; da pogledamo, kako je na tem delu obale s turizmom. Predvsem lahko ugotovimo, da so turistične kapacitete na obali neprimereno bolj razvite kot njihova dostopnost. Letala s potniki za slovensko obalo morajo pristajati ali v Ljubljani ali v Pulju in na otoku Krku, nato pa čaka turiste utrujajoča vožnja po polleti komaj prepustnih cestah, ki so še toliko manj pogodu tistim, ki so navezani zgolj na avtomobilski promet.

NE GRE LE ZA DELOVNA MESTA IN STANOVANJA!

Hiro priseljevanje na slovensko obalo povzroča kopico težko rešljivih problemov na vseh področjih. Ne gre le za hitro (in včasih prehitro) odpiranje novih delovnih mest ter za gradnjo stanovanj (ki ne more slediti potrebam), marveč so tu tudi vprašanja celotne oskrbe tamkajšnjih družin, vprašanja varstva in izobraževanja otrok ter zdravstvenega varstva, kulturne in športne dejavnosti vseh prebivalcev itd.

Več kot tisoč otrok vstopi na slovenski obali vsako leto na novo v šole, v katerih uči približno 500 učiteljev. Nad 13 odstotkov mladih (od 19 do 24 let) z obale se vpisuje v visoke šole, večinoma na univerzi v Ljubljani in Mariboru. Ker potem ti mladi izobraženci odtekajo tudi drugam, na obali vselej primanjkuje visoko kvalificiranih strokovnjakov, zato namerevajo nekatere oddelke višjih in visokih šol v prihodnje vzdrževati in na novo odpirati kar doma.

V zdravstvu je zaposlenih okoli 40 zdravnikov ter po več kot deset zobozdravnikov in farmacevtov z ustreznim številom drugih zdravstvenih delavcev. Obstojče bolnišnične kapacitete so večinoma nefunkcionalne in zato ne najbolj ustrezone, zato vse tri občine skupaj grade veliko in moderno bolnišnico nad Izolo.

Kulturno življenje prebivalcev na slovenski obali označuje predvsem narodnostna mešanica: poleg Slovencev prebivajo tu še pripadniki italijanske narodnostne skupnosti ter mnogi priseljenici iz drugih jugoslovenskih republik. Temelj kulturnega življenja so tod knjižnice, ki imajo četrto milijono knjig ter prek 100.000 bralcev na leto.

/se nadaljuje/

